

Parti Kamutay Grupunda

İsmet İnönü son yaptığı seyahatin iyi intibalarını anlattı

Ankara, 27 (A.A.) — C.H.P. Kamutay Grubu bugün 27.4.937 öğleden sonra Trabzon Sayıları Hasan Saka'nın başkanlığında toplandı:

Söz alan İsmet İnönü : Yugoslav'ya seyahatinin iyi intibalarını anlatmıştır.

Dost memleket hükümeti, mebusları ve matbuatı ve büyük Yugoslav milleti tarafından Türkiye'ye ve Türkiye Başvekilinin şahsına karşı gösterilen geniş muhabbet ve samimi dostluklar tezahüratı parti grupunda alkışlarla karşılanmıştır.

Mebuslar balkan antantı idealinin yüksek kıymetini ve bunun mühim istinadlarından başlıca biri olan Yugoslavya - Türkiye a-

rasındaki sarsılmaz dostluğu tebarüz ettirmişlerdir.

İsmet İnönü Bulgaristanda payitahtında Majeste Kural ve hükümeti tarafından gördükleri dostane kabulü ve balkanda sulh fikrinin ve iyi komşuluk münasebetlerinin yeni bir terakki gösterdiğini kaydetmiştir.

Parti grubu bunu büyük memnuniyetle karşılamıştır.

Bugün memleketimizde muhterem misafirimiz bulunan Irak hariciye vezirinin resmen memleketimizi ziyaretlerinden bahsettiği zaman mebuslar Irak - Türkiye arasındaki samimi dostluğun bu yeni tezahüründeki yüksek kıymeti hararet ve sevinçle telâhki etmişlerdir.

Türk-İran dostluğu

İran gazetelerinin son mukaveleler dolayısıyla yaptıkları neşriyat

Tahran, 27 (A.A.) — Pars ajansı bildiriyor: Türk murahhas heyetinin muvaffakiyetle neticelenen vazifesinin bitmesi münasebetiyle, gazeteler neşrettikleri uzun makalelerde iki memleket arasındaki kardeşlik münasebetlerinin samimiliğinden dolayı pek ziyade memnurluk göstermektedirler.

Kuşş gazetesi diyor ki : "Bu kadar kısa müzakerelerden sonra on anlaşma ve mukavelelerin imzası, iki memleket arasındaki münasebetlerin samimiliğini ve karşılıklı anlayışı isbat etmekte ve mümessillerin iki memleket arasında mevcut münasebat prensiplerini göz önünde tuttuklarını göstermektedir.

İmza edilen hudud ve mücrim iadesi... v.s. mukaveleleri, iki memleket dostluğunun en yüksek zihniyetine dayandığını isbat ediyor. Bu mukavelelerin bütün sahalarda müsaide tesirleri olacaktır. İran ve türk milletleri, (Sonu 6. ıncı sayfada)

Irak hariciye veziri şerefine

Başbakanımızın verdiği ziyafetten sonra Başbakanımız İç İşleri Bakanı C. H. P. Genel Sekreteri B. Şükrü Kaya Irak Hariciye Veziri ile konuşuyorlar

Başbakanımız dün bir ziyafet verdi

Başbakan İsmet İnönü dün Irak Hariciye Veziri Ekselans Naci El'asıl şerefine Anadolu kulübünde bir öğle ziyafeti vermiştir. (A.A.)

Yugoslavya mektupları: 4

Bugünkü Hükümet

Falih Rıfkı ATAY

Belgrad: 21

Topola'daki şarap kooperatifinin köylülerinden biri diyor ki: — Ben bu hükümetin muhaliflerindenim. Fakat ne yapayım ki işler iyi gidiyor!

Yugoslavya Başbakanı Doktor Stoyadinoviç, bütün hoşnudsuzlukların altında ekonomik sebepler arar. Birgün Zagrebte hırvatlarla sırbılar arasında anlaşmazlıktan bahsederken:

— Buhran sertleşti, kimimiz sırbılık, kimimiz hırvatlık çıkarıyor. Ben müşterek düşmanla mücadele edeceğim.

Halk menfaatini bilir. Ve onu sokak politikası demagoglarının elinden, ancak, müsbet, sosyal ve ekonomik tedbirlerle kurtarabilirsiniz.

Geçen senedenberi, köylü borçları - gerek resmî hususi bankalara, gerek ferden ferde borçlarına - indirilmiştir. Hayvan fiyatları, bilhassa italyanlarla münasebetler iyileştikten beri, üç misline yakınmıştır. Buğday fiyatlarında da iki misle yakın bir artış var. Halbuki hiç bir vergiye zam yapılmamıştır.

Yugoslav halk yığınlarının en büyük kısmını, Türkiye'de olduğu gibi, köylüler teşkil eder. Bütün seçim politikacıları onlarla oynar: realist ve azimli başbakan, onlara temin ettiği menfaatlerle, memlekete geniş bir sükun ve durluk muhiti temin etmiştir. Ekonomik muvaffakiyetler, Mösyö Stoyadinoviçin dış politika muvaffakiyetleri ile pek iyi tamamlanmıştır. Müttefik devletin iki rahatsızlığı vardır: İtalya ve Bulgaristanla olan münasebetler! Muhalefet liderleri, buhrandan istifade ederek, halk yığınlarını kaynaştırdıkları gibi, bu iki anlaşmazlık cenub bölgesi ile, hırvatlık bölgesinde tahrikçi unsurların işine yarıyor. Mösyö Stoyadinoviç'in İtalya ve Bulgaristanla uyusmasını tenkid edenlerin bilmedikleri bir şey var: anlaşmazlık, Yugoslavyanın komşu devletlerle değil, fakat komşu devletlerin Yugoslavya üzerindeki iddialarından doğuyordu. Bir

(Sonu 6. ıncı sayfada)

Hatayda

Muhtarlara tazyık

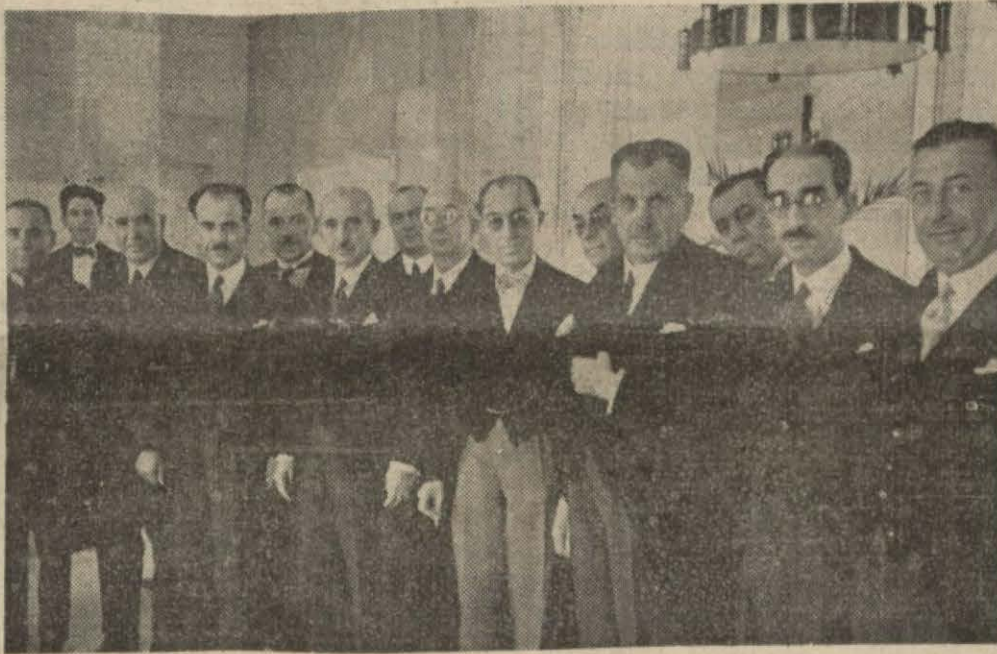
Halep, 27 (Hususi) — Mahalli hükümet ve manda memurları mesalihi hassa zabıtları Sancak köylüleriyle fazla miktarda uğraşmaktadırlar. Bunlar bilhassa köy muhtarları üzerinde nafil olmak gayesini takib etmektedirler. Köylerden icabında mazbatalar toplamak ihtimalini düşündükleri için muhtarlıklara kendi adamlarını yerleştirmeğe çalışmaktadırlar. Müsteşarlık; memurlarına istedikleri muhtarları azletmek salâhiyetini vermiştir. Karbeyaz köyünde muhtarlar bu suretle azledilmişlerdir. Karbeyazda yapılan muamele diğer köylerde de tatbika çalışılmaktadır.

Kamutayın toplantısında Şark Demiryollarının satın alınması lâyihası dolayısıyla yapılan izahlar

Ankara, 27 (A.A.) — Kamutayın dünkü celsesinde şark demiryolları imtiyazı ile şirkete aid malların satın alınmasına dair olan mukavelelerin tasdik hakkındaki kanun lâyihasının ikinci müzakeresine başlanırken, Recep Peker (Kütahya), mevzuubahs olan lâyihaın birinci müzakeresi esnasında kendisi tarafından izahat verilmesini icab ettiren bazı sözlerin geçmiş olduğunu söyleyerek söz istemiş ve kürsüye gelerek şu beyanatta bulunmuştur:

— Arkadaşlar, şimdi ikinci müzakeresi mevzuu bahsolan şark demiryollarının devlet tarafından satın alınması lâyihasının birinci konuşulması esnasında sayın vekil arkadaşımız Ali Çetinkaya esaslı ve etraflı izahat vermişlerdir. Bu konuşmanın ceryanı esnasında ben Ankara'da bulunmuyordum. Binaenaleyh müzakerelerin gazetelerde neşrolunmuş olan kısmını İstanbul'da bir kari sıfatıyla okudum. Bu izahatı okurken kendimi Recep Pekreden başka ve aynı yazıları okumakta olan yurddaşlardan her hangi biri yerine koydum. Kendime verdiğim bu üçüncü şahıs mevkii ile okuduğum müzakere hülasalarının bende bıraktığı intiba fena idi. Geçmiş muamelelerin bilhassa benim isimim zikredilerek ve şahsım mevzuu bahsedilerek ortaya konan 929mukavele-

(Sonu 4. üncü sayfada)

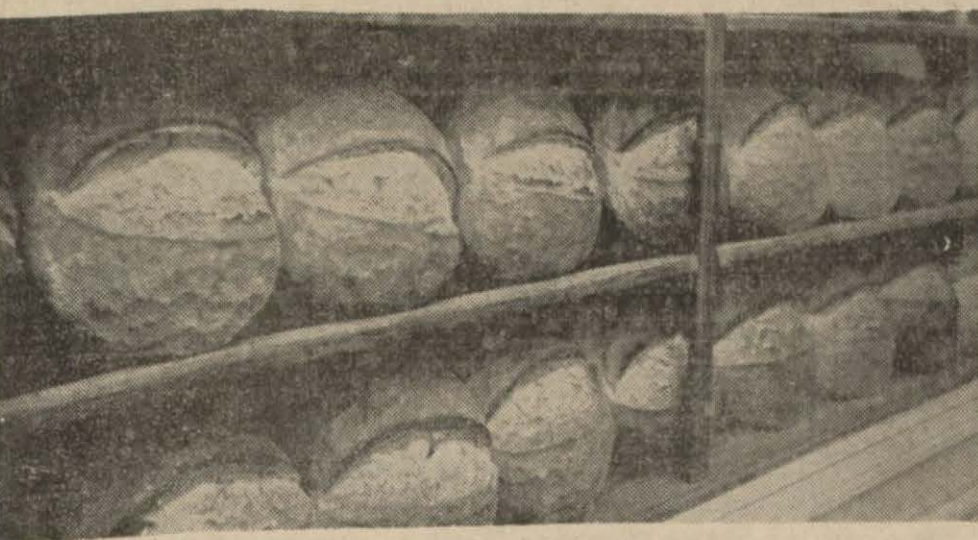

Başbakanımızın verdiği ziyafette bulunanlar

İki aylık dış ticareti

Lehimize 15.506.991 lira fazlalık var

İkinci kânun ve şubat aylarına aid iki aylık dış ticaretimiz lehimize 15.506.991 lira fazlalık göstermektedir. İki aylık ihracatımız 26.958.891 lira, idhalatımız da 11.451.900 liradır. Şubat ayı dış ticaretimizde lehimize olarak 6.124.926 lira bir fark göstermektedir. Şubat ayında ihracatımız 11.675.151 lira, idhalatımız ise 5.550.225 liradır.

Belediye Ankaranın büyük ve esaslı meselelerinden biri olan ekmek işi katı olarak halle karar vermiştir. Bu maksadla bir ekmek fabrikası kurulacaktır. Fırıncılarda şirketlerini dağıtacaklardır.

(Bu hususta tafsilat ikinci sayfamızdadır.)

Kocatepe Londra yolunda

İstanbul, 27 (Telefonla) — Kocatepe bugün saat 16 da İstanbul'dan hareket etti. Hareket ederken Heybeli ağıklarında top atarak donanmayı ve şehri selâmladı.

Hazırlanan yolculuk programına göre Kocatepe üç gün Cebelüttrıkta kalacak ve sonra Kale'ye giderek Başbakan İsmet İnönü'ye bekliyecektir. İnönü Kale'den Kocatepe ile İngiltereye gidecektir.

Kömür Sergisi

İngiliz, Belçika ve Romanya elçileri duygularını anlattılar

Dün enternasyonal kömür sergisini yeniden binlerce kişi gezmiştir. Bu meydana ikinci defa sergiyi ziyaret eden İngiliz Büyük Elçisi Sir Persi Loren ile Belçika ve Romanya elçileri Anadolu Ajansına beyanatta bulunmuşlardır. Sir Persi Loren'in beyanatı şudur:

— Beynelmille kömür sergisini çok büyük alâka ile gezdim. Sergiye girdiğim zaman hiç bir fikrim yoktu. Gezdikten sonra birçok şeyler öğrendiğime kaniim. Diagramlar ve grafikler çok güzel tertib edilmiş, halka çok basit olarak gösterilmiştir. Bittabi İngiliz firmalarının hazırladığı stand beni çok alâkadar etti.

Türkiyedeki kömür istihsalının artması şayanı tebriktir. Serginin umumi dekorasyonunu fevkalâde buluyorum. Sergi heyetini tebrik eder, gezdiren memur ve alâkadarlara teşekkür etmeyi vazife bilirim."

Belçika Elçisi şu sözleri söylemiştir: — Ben sergide gördüklerimden fevkalâde mütehasis ve hayranlık duygularıyla meşbuim. Bu sergi benim için hakiki bir revelasyon oldu. Bu sergiyi Türkiye'nin esasen hayranı olduğum bu-

(Sonu 6. ıncı sayfada)

Günün içinden:

Bir hatıra

Türkiye Dış Bakanı ile Irak Hariciye Vezirinin nutuklarında "dost ve kardeş," sıfatlarıyla bezenen cümleler gözümün önünde on sekiz yıl önceye aid bir hatırayı canlandırdı:

1919 yılının ilk ayları idi; Filistin cephesinde mağlûb olan son osmanlı ordusunun zabıtlarından birkaç yüzü, Mısırdaki Zakazik şehrinde bir esirler kampında idik. Perişan kıyafetlerimizde batan bir imparatorluğun son manzarası, yorgun yüzlerimizde yenilen bir ordunun son ıstırapı vardı. Galib ordu, cepheye osmanlı zabiti adını taşıyan kimi bulduysa bu kamplara getirmişti. Onun için bu büyük hezimeti, hezimet değil, kendilerince zafer sayan ve bunu açıktan açığa söyleyenler de aramızda, bizimle aynı çatı altındaydılar.

Kamp kumandanı, ıraklı zabıtların o söylediğim ilk aylarda memleketlerine gönderileceklerini haber verince onlara kampın kütüphanesinde küçük bir ayrılmış ziyafeti hazırlamıştı. Beraber yaşadığımız o acı günlerde şerefli birer sâlah arkadaşı vekariyle bütün derdlerimizi bizimle paylaşan bu Irak yolcuları ile oradaki vedamız hüznülmüştü. Iraktan bahsettik; Fuzuli diyarının güzelliklerini anlatan şiirler okuduk.

Toplantımızı dağılırken gözleri yaşlı bir Irak genci şöyle diyordu: — Kardeşler, sizden önce memleketimize dönerken bütün kalbimizin sizinle beraber kaldığına inanmız.

Birbirine ve hep birlikte dünya sulhuna karşı sarsılmaz bir sevgi ve inanla bağlı iki komşu ve dost milletin daima artan samimiyetinin çok derin kökleri olduğuna, bir felâket gününden hatırdaki kalmış şu ufak hatıra da, kendi halinde, bir delil sayılmaz mı?

Nurettin ARTAM

Bugünkü Kamutay

Kamutayın bugünkü ruznamesi şudur:

Bir defa müzakereye tâbi olan maddeler

1 — 1936 mali yılı muvazenei umumiyeye kanununa bağlı bir kısım daire bütçelerinde 82.000 liralık münakale yapılmasına dair kanun lâiyhası ve bütçe encümeni mazbatası.

İkinci defa müzakereye tâbi olan maddeler

İkinci müzakereyi yapılacak maddeler

1 — Arazi tahriri hakkındaki 2901 sayılı kanuna ek kanun lâiyhası ve maliye ve bütçe encümenleri mazbataları

2 — İdare heyetinin, Büyük Millet Meclisi memurlarının teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 2512 sayılı kanunda bazı değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve bütçe encümeni mazbatası.

3 — Satın alınan Şark demiryolları imtiyazı ile şirkete aid malların tesellüm ve işletme muamelelerine dair kanun lâiyhası ve Nafia ve bütçe encümenleri mazbataları.

Birinci müzakereyi yapılacak maddeler

1 — Bolu mebusu İsmail Hakkı Uzunayın, Avcılık hakkında kanun teklifi ve ziraat, dahiliye, adliye ve bütçe encümenleri mazbataları.

2 — Deniz hastanesinin tamiri için 1937, 1938 ve 1939 senelerine sari taahhüde girişilmesi hakkında kanun lâiyhası ve Milli Müdafaa, Bütçe ve Sıhât ve İçtimai Muavenet encümenleri mazbataları.

3 — Trabzon - İran hududu transit yolu üzerinde otobüs, kamyon ve otomobil işletmesi hakkında kanun lâiyhası ve Nafia ve bütçe encümenleri mazbataları.

4 — Askerlik kanununun 5 inci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâiyhası ve millî müdafaa encümeni mazbatası.

5 — Türkiye Cumhuriyeti hükümetiyle Yunanistan Kralılığı hükümeti arasında Ankara'da 15 ikinci kanun 1937 tarihinde akid ve imza edilmiş olan kaçakçılığın men ve takibi için Türk - Yunan mukavelenamesinin tasdiki hakkında kanun lâiyhası ve hariciye encümeni mazbatası.

6 — Türkiye, İngiltere ve Irak arasında 5 haziran 1936 tarihinde münakid hudud ve münasebatı hasenei hemcivari muahedesinin 2 inci faslı hükümlerinin Türkiye ile Irak arasında nota teatisi suretiyle tasdikine dair kanun lâiyhası ve hariciye encümeni mazbatası.

Kamutay Çağrılar

* Dahiliye Encümeni bugün saat 10 da toplanacaktır.

* Arzuhal Encümeni Umumi Heyet içtimaidan sonra toplanacaktır.

* Maliye Encümeni Umumi Heyet içtimaidan sonra toplanacaktır.

Gülbüz çocuk müsabakası

Çocuk Esirgeme Kurumu genel merkezi tarafından bugün saat 13,5 da gülbüz çocuk müsabakası yapılacaktır. Bir kısım aileler çocuklarını kaydetmişlerdir. Bugün saat 12 ye kadar kayıtlar muamelesine devam olunacaktır.

Fransız ticaret heyeti geliyor

Yeni ticaret anlaşması görüşmeleri için Fransadan hareket eden ticaret heyeti beş mayısta şehrimizde olacaktır.

Polis enstitüsü için tetkikler

Ankara'da yapılacak polis enstitüsü için tetkiklerde bulunmak ve staj görmek üzere Emniyet işleri genel direktörlüğü doktoru ve laboratuvar şefi B. Mecid Lozan polis enstitüsüne gönderilmiştir.

Elektrik şirketi mahkemede

İstanbul, 27 (Telefonla) — Elektrik şirketi aleyhindeki kaçakçılık davasına yarın ihtisas mahkemesinde başlanacaktır.

Giresunda yeni hastane

Giresun vilâyeti Giresunda yeniden bir hastane yaptırmaya karar vermiştir. Hastahane 70000 liraya çıkacaktır. Bunun 25000 bin lirası hususi muhasebe tarafından verilecek, 45000 lirası Giresun halkının teberru suretiyle, fırındık hasılatından verecekleri yüzde ikilerle sağlanacaktır.

Saadete dair

Bir Avrupa dergisi ediblerden, filozoflardan, kibar âlemi mensublarından saadetin ne olduğunu soruyor. Saadet kimine göre başkaları -nın eyiliğini düşünmek, kimine göre kültür sahibi olmaktır, ve bazılarına göre de saadet duygusu doğustadır: insan bahitli veya bahitsiz olarak dünyaya gelir.

Fakat bunlar saadetin tarifi değil, belki birer izahıdır.

Saadet nedir ?

Saadet, kısaca, gönül rahatlığıdır.

Hasta olmazsınız; sevdikleriniz sıhhatte bulunur; geçim kaygısı zihninizi yormaz; hırslarınız, servetiniz, güzelliğiniz, saadetiniz, başkalarının hırsını tahrik edecek kadar mütebariz değildir; memleketiniz dostları ve düşmanları tarafından sayılmaktadır.

Bunlar kalbinize huzur verir ve ziz kendinizi mesud bilirsiniz.

Ancak, dikkat ediniz: saadetin bütün bu şartları nisbidir. Size göre saadet, bana göre saadetsiz bir hal, bana göre bahtiyarlık, bir başkasına göre sıkıntının eşliğinde bulunmak -

İstanbulda 19 mayıs hazırlıkları

İstanbul, 27 (Telefonla) — 19 mayıs şenliklerine ait kutlama programını hazırlıyacak olan komisyon bugün vali muavininin reisliğinde toplandı. Komisyon İstanbulun hususi vaziyetini göz önünde tutarak hususi bir program hazırlamıştır. Bu programa göre, İstanbulda öğleden evvel ve sonra tören yapılacaktır. Törenler Taksim ve Fenerbahçe stadlarında olacaktır. Bu sitadlara kendi mıntakalarındaki mektepler sporcular ve türk kuşu üyeleri iştirak edeceklerdir. Vâlinin önünde bir geçik töreni yapılacak ve gençlik adına nutuklar söylenecektir. İstanbulun türlü semtlerinde 7 halkevinde gene halkevlerine mensub gençler tarafından müsamereler verilecek ve eğlenceler yapılacaktır. Ayrıca Beyoğlu halkevinde gece bir müsamer verilecektir. İstanbulda bütün askeri bandolar komite emrine verilmiştir.

Türkkuşu tayyarelerinin tecrübe uçuşları

Almanyadan Türkkuşu için geldiğini yazdığımız 10 tayyarenin tecrübe uçuşları dün hava kurumunun alâkalı memurları huzurunda yapılmıştır. Tecrübelerde önce tek ve sonra çift kişi ile akrobasi hareketleri de yapılmıştır. Tayyareleri getiren pilotlar memleketlerine dönmüşlerdir.

Adliye tayinleri

Üçüncü Sınıf adliye müfettişliğine İstanbul sulh hâkimlerinden B. Ahmet Cevdet tayin olunmuştur.

Ordu belediye reisi geldi

Ordu belediye reisi Bay İbrahim Nami Öztunc şehrimize gelmiştir. Şehrimizde belediyenin türlü işlerini takip edecek ve Ordunun su ve şehir planı işleriyle meşgul olacaktır.

HAVA

Dün hava bulutlu ve rüzgârlı geçti

Dün şehrimizde hava bulutlu ve rüzgârlı geçmiş, ısı 24 dereceye kadar çıkmıştır. Dün Kocaeli, Ege, Orta Anadolu, Karadeniz bölgeleri kapalı, kuvvetli rüzgârlı ve yağışlı; diğer bölgeler kısmen bulutlu geçmiştir. En çok yağış İstanbulda olmuş ve kare metreye 5 kilogram su bırakmıştır. Dün en düşük ısı sıfırdan üstünde Vanda 2, en yüksek ısı da Adanada 32 derece olarak kaydedilmiştir.

Belediye bir ekmek fabrikası kuruyor Furuncular da şirketlerini dağıtmıya karar verdiler

Belediye, Ankara'nın büyük ve esaslı meselelerinden biri olan ekmek işini kati olarak halle karar vermiştir. Üzerinde uzun zaman-danberi esaslı tetkikler yapılan ve istisnasız bütün vatandaşları yakından alâkalandırmakta olan bu mesele, hazırlanan bir programla şehrinin menfaatine en uygun bir şekilde hal yoluna girmiş bulunuyor.

Bayrak kanunu izahnamesi

Bayrak kanununa göre Millî Müdafaa bakanlığı tarafından hazırlanan bayrak nümuneleri ve izahnamesi Bakanlar heyetince kabul olunmuş ve resmî gazetede çıkmıştır. İzahnamede türk bayrağı, flandra, cumhur reisi forsu, kara ve deniz başkomutan forsu, üssübahrî ve deniz komutanlarının forsları büyük amiral ve tümgeneralden itibaren birlik komutanı yarbaylara kadar forslar, şekilleri ile birlikte izah olunmakta ve flandra ve forsların çekilişi ve indirilişleri, büyükleri ayrı ayrı gösterilmektedir.

Vakıflarda tayinler

Diyarbakir vakıflar direktörü B. Ferid Kırklareli Vakıflar direktörlüğüne, Kırklareli vakıflar direktörü B. Tahir de Diyarbakir vakıflar direktörlüğüne tayin olunmuşlardır.

Profesör Sevik'in konferansları

İstanbul, 27 (Telefonla) — Bu ayın 29 zunda Profesör Sevik üniversite konferans salonunda dünyada Hollanda mevzuu bir konferans verecektir.

Bir adam denize düştü

İstanbul, 27 (Telefonla) — Dün akşam köprüden Haydarpaşaya giden 2.45 vapurunda hüviyeti belli olmayan orta yaşlı bir adam denize düştü ve kayboldu.

Bir eroin fabrikası

İstanbul, 27 (Telefonla) — Aksarayda bir eroin fabrikası meydana çıkarıldı. Tahkikat devam etmektedir.

Şehirde yapılmakta olan ekmeklerin evsafı itibariyle bozuk çıkması ve bu vaziyetin devam etmesi her şeyden önce iyi vasıflarda ekmek çıkartmak tedbirlerini lüzumlu kılmiştir.

Bu mevzu üzerindeki tetkikler; fırıncıların bir şirket olarak çalışmaları aradaki rekabeti kaldırdığı ve dolayısıyla fırıncıları güzel ekmek çıkartmak yolunda bir çalışmadan alakoyduğu neticesine varmıştır. Müsterek çalışan fırıncılar, yaptıkları ekmeklerin vasıf itibariyle hiç bir hususiyet göstermese bile imalat, ancak şehrin yoğunluğuyla nispetli ve dolayısıyla satışta rantili olduğundan kalitenin düzeltilmesi yolunda hiç bir faaliyet göstermemekte idiler. İşte belediye şirketin ekmek kalitesi üzerindeki bu zararlı varlığını göz önüne alması ve Ankara'da iyi vasıflı ekmeğin ancak bu şirketin tasfiye edilmesiyle elde edileceğine kani olarak fırıncılara şirketin dağıtılmasını tavsiye etmiştir. Belediyenin bu teklif ve kararını tetkik eden fırıncılar şehir ihtiyacının başında gelen ekmek meselesinde belediyenin hassasiyetinin ve verdiği neticenin yerinde olduğunu müşahade ederek şirketlerini tasfiyeyi kararlaştırmışlardır.

Şirketin kuruluşu sırasında fazla menfaat gayesiyle kapatılan ve belediyece hiç açılmaması kararlaştırılan fırıncılardan ikisinin hem çayın tutulması hem de Kömür sergisi ve inşaat mevsiminin girmesi dolayısıyla artan nüfusun ekmek ihtiyacını temin için belediyece işletilmesi kararlaştırılmıştır. Bu karar, belediyelerimizin halk hizmetlerinin başında gelen ekmek davasını, yine halkın sıhât ve parası adına işletmesi gibi uzun zaman münakaşa mevzuu olan bir mesele de tecrübe olmak değerini de taşımaktadır.

Bu iki fırından birincisi dün işletilmeğe başlamıştır. Diğer de yarından itibaren faaliyete geçmiştir. Bu tedbir bir taraftan da kapasitelerinden fazla ekmek çıkartmak zorunda kalmış olan bazı fırınların çalışmasını normalleştirerek ve böylelikle de bunlara daha iyi kalitede ekmek çıkartmak imkânı elde edilmiş olacaktır.

Bir ekmek fabrikası kuruluyor

Belediyemiz nüfus artışı; Türkiye'nin en ileri rekorunu veren Ankara'nın bu hususiyetini göz önüne alarak şehrin gelişimi ile alâkalı ekmek meselesinin bu tedbirler ile kökünden ve istendiği gibi halledilemeyeceği kanaatindedir. Bu tecrübelerin haklılığını isbat ettiği bu kanaatle, ekmek işini belediyeleştirmek neticesine varan belediyemiz, şehrin ihtiyacını, nüfusu 200 bini bulduğu zaman bile, karşılayacak olan bir ekmek fabrikası yaptırmaya karar vermiş ve keyfiyeti ilân ederek fabrika işleriyle alâkalı olanlardan teklif istemiştir.

Yapılacak teklifler tetkik edilerek en muvafık ve müsaide teklif veren firma ile anlaşıldıktan sonra, inşa işi derhal başliyaacaktır. Ankara belediyesi; bu karariyle belediyeler kongresinin üzerinde ısrarla durduğu meselelerden birisinin tatbikine başlamış oluyor. Bu mesele ekmek meselesidir. Bugün ekmek meselesi üzerinde Sıhât Bakanlığının yakından meşgul olduğunu ve Türkiye'de birbirinden çok farklı 19 tip ekmek yapıldığını göz önünde tutarsak; belediyemiz bu teşebbüste muvaffak olması; memleketimizde halkın günlük hayatına giren bir davanın sağlık ve ekonomi şartlarına en uygun hal tarzına aid güzel ve peşinden gidilir bir örnek olacaktır.

Hatırlıyor musunuz?

1 — Timür hangi sene doğdu ?

2 — İstanbul türkleri tarafından ne zaman alındı ?

3 — Büyük hind - türk imparatorluğu ne zaman kuruldu ?

4 — İstiklâl mahkemesi kanunu ne zaman çıkarıldı ?

5 — Mâdanya mütarekesi ne zaman yapıldı ?

Dünkü suallerin cevapları

S — Çin - japon harbının tarihi nedir ?

C — 1894.

S — Amerikada ilk elektrikli tren ne zaman işledi ?

C — 1885 de.

S — Belçika ve Hollanda ne zaman ayrıldılar ?

C — 1839 da.

S — Üçüzlü ittifak ne zaman yapıldı ?

C — 1883 de.

S — İranda Kaçar hanedanı ne zaman devrildi ?

C — 1925 de.

YANKILAR

[illegible]

A. S. ESMER

Bask hududundaki fransız gümrüğünde, İspanyaya giden otomobiller kontrol ediliyor

İngiliz - Belçika görüşmeleri, konuşmadan ziyade fikir teatisi mahiyesinde görülmektedir.. Samimi bir hava içinde cereyan eden bu görüşmeler, iki memleket arasında görüşbirliği olduğunun teyidinde vesile olmuştur.,,

Başbakan, iç bakanı ve sergi komiserinin yaptıkları toplantıda Paris sergisinin 24 mayısta açılması kararlaştırılmıştır.

"Türkler ve Fransızlar harbin erkekçe atlatılan bir buhran olduğunu ve bunun karşılıklı sevgi ve saygıyı azaltma-
...lettiğini anlamışlardır."

Newyork, 27 (A.A.) — Allegani dağları mintakasında durmadan yağan yağmurlar, Pensilvanyada geniş feyzazanlara sebep olmuştur. Ohio Virjiniya ve Marylandda da feyzazanlar başlamıştır. Pittsburg ve Çonston şehirlerinde nehir kenarlarındaki mahalleler boşaltılmıştır. Eğer Ohio nehri suları yirmi dört saat daha yükselmekte devam ederse, vaziyet çok fenalaşacaktır. Pittsburg belediyesi şehir oto mahalleleri halkının başka yerlere nakli için şimdiden lâzım gelen tedbirleri almıştır. Çonston ve Kemberland şehirlerinde her türlü münakaşe durmuştur. Sular Virjiniada Orenç'de bir köprüyü alıp götürmüştür. Muhtelif şehirlerde birkaç kişi, feyzazanlara kurban gitmiştir.

Kanadada Ontarioda London şehri-
nin altı bin nüfusu halkı başka yere
naklolunmuştur. Zira Erie gölünün şı-
malinde de sular yükselmiştir. Tems
nehirinin suları 7 metre yükselmiştir.
Kırk senedenberi tems nehrinin bu de-
rece yükseldiği görülmemiştir.

İspanya hakkındaki görüşmelerin neticesi belli değildir. Hükümetçilere elverişli olmakla itham edilen devletlere karşı yapılan hücumlarda bir durgunluk görülmektedir. İspanyada ikisi ortası bir hal tarzı fikri İtalyada taraftar bulmakta ise de muhalif de bulmamakta ve İtalyanın şimdiki vaziyeti ihtiyatlı bir hattı hareket istikametinde seyretmektedir.

Macar harbı bakanı general Röder, resmî ziyarette bulunmak üzere Berlin'e gidecektir. Polonya dış bakanı B. Beck'evelki akşam Romanya yolculuğundan dönmüştür.

“Öyle tahmin ediyoruz ki İzves - tiya, nasılsa yaptığı yanlışta ısrar et - miyecektir. Bu yolda yazılara devam edilirse ciddi surette rencide oluruz. Bu yüzden iki dost memleket gazete - lerinde bir münakaşa kapısı açılırsa, bunun bütün mesuliyeti, yok yere mün - akaşaya sebeb olan Sovyet gazete - lerine aid olacaktır.”

İstanbul, 27 (A.A.) — Enternasyo-
nol ticaret odasının şark ve balkan millî
komiteleriyle temas etmek üzere Holânda
hava seyrüsefer şirketine hususî bir
tayarasiyle seyahat etmekte olan en-
ternasyonal ticaret odası reisi holandalı
Dr. Fentenes van Valissingen ile enter-
nasyonal ticaret odası nezdinde alman
komiseri Dr. Gerhard Riedberg ve ingi-
liz komiseri mister Owen Jones ve enter-
nasyonal ticaret odası genel servisler
direktörü işviçreli B. Alec Barbey, bu-
gün saat 16,30 da Yeşilköy hava meyda-
nına inmişlerdir.

Heyet reisi Dr. Valissingen, garbî Avrupa taşkömürü ve sunî ipek tröstleri reisi olduğu gibi Ultrecht ticaret odasının da reisi dir.

Varidat Mümeyyizliğinden
Mütেকaid
Reşit Yalçın

Devlet Demiryolları maliye ve muhasebe dairesi reis muavini Vasıf Ulgürün kızı Cudiye ile Şair Feridun Fazıl Tülbentçi'nin nikâhları evvelki gün Ankara belediyesi evlenme salonunda akdedilmiştir. Saadetler dileriz.

Kamutay toplantısında yapılan müzakereler

(Başı 1. inci sayfada)

si hakkındaki ifadelerin heyeti umumiyesinde Recep Peker'e tariz ve ima ola rak söylenmiş şeylerin yekünü ile mü teallim oldum ve kendi kendimden öğ rendim. Gazetenin yazdıklarını okuyup bitirince şöyle düşündüm: Uzun yıllar evvel ben, Türkiye Cumhuriyeti hükü metinin mesul bir adamı sıfatıyla bir mukavele yapmıştım. Hatıramı mümkün olduğu kadar eski zamanlara irca ettim. Hafızamı zorladım. Bu söylenmiş olan şeylerin zihnimde bulaktığı izleri pek etraflı bir surette biraktım. Fakat nef sime olan güvenim ve bu bahsedilen tablonun tersim ettiği şahsiyetten ken dimde bir zerresinin bulunmadığına katı emniyetim, bu ilk andaki ezayı sü künete kalbetti. Ankara'ya döndüm. Mu fassal zabıtları okudum. Bunları oku duktan sonra ilk defa gazeteleri okur ken bende hasıl olan hayret ve teessür iki misli arttı. Şimdi bu dakikada huzu runuzda iki ana vazifeyi yapmak üzere bulunuyordum. Bunlardan birisi, başlı ca cumhuriyet hayatının kökleşmiş bir ananesi olması için gelen mesuliyet duygusudur. Her vatandaş bu yurda va zife görmek üzere her hangi bir mevki ve makamı işgal ettiği zaman ömrünün sonuna kadar tesiri baki kalacak bir mes uliyetin altında bulunur. Fakat insanın kendi yaptığı işler hakkında vuku bul muş olan tarizkâr sözlerle karşı hassa siyeti ve müdafaa hakkı kuvveti bu mes uliyetin derinliği nisbetinde ben de bu gün huzurunuzda bir kerre bu vazifeyi yapacağım. İkincisi de şahımdan baş ka olarak devlete aid bilhassa içinde bu lunduğumuz rejimin ve rejim hüküme tinin istikrarı bakımından mühim olan bir noktadır.

Birimizin çalışmasını ötekinin tamamlaması zihniyetini bu vesile ile bu gün büyük meclis huzurunda tekrarla mağa fırsat buluyorum. Yüce bir varlık başarılarımız üzerinde sade mazinin karanlıklarına değil istikbalin ufukla rına da mesalesini tutuyorum. Biz bu me şalenin işiği altında her birimizin hiz met değeri yeni Türkiye'nin kurulması gibi bir büyük esere bir kum tanesi ta şımak kadar nâciz bir şeydir. Birbirine dayanıp güvenerek çalışma zinciri nin vücuda getirdiği büyük eser ve büyük yekün bugünkü devletin yüce varlığını teşkil ediyor. Buna göre her hangi bir makamda almış olduğumuz vazifeyi yapmağa başladığımız zaman, bize verilmiş olan vazifenin içinde, zımnı bir emanet vardır, benden evvel çalışmış olan bir arkadaşın şerefine bilhassa korunması vecibesi...

Arkadaşlar, her hangi bir makamda iş alan bir arkadaşın geçmiş sayılan, uzun maziye de intikal edecek günle rindeki hizmeti her hangi bir teddik mevzuu olursa o teddik esasında hak binliğ, insafın ve hakikat görürlüğün şemceleri tesir yapmalıdır. Eğer in sanlarda böyle bir kanaat ve emniyet olmazsa, değil böyle muazzam, müşkül ve muaddal bir devlet makinasının ileri götürmek, hattâ en basit şirketlerin, en küçük aile münasebetlerini bile yürüt mek ananesini tesis etmeğe imkân kal maz. Çünkü arkadaşlar, bir insan için varlıklar üzerinde tek büyük varlık, şereftir. Hukuku beşer beyannamesi bir çok masuniyetlerden bahseder. "Can, mal, ırz, mesken taarruzdan masundur.", der. Fakat modern beşeriyetin bu pek mütearef olan haklarından başka en üstün tanıdığı yüksek bir hakkı vardır, O da şereftir. Hiç bir mesul vekil ken disinden sonra gelecek kendisinin hesa bını tetkik edeceklerin derin insaf ve hakseverliğinden emin olmazsa yaptı rı işlerde, hesablarda idarî büyük me suliyetlere girip, devletin büyük anla şmalarında imza koymağa, taahhüdlere girmeye kendisinde cesaret göremez. Binaenaleyh payidar bir devlet kur mak ve bahusus geçmiş asırların çürük ve yırtık enkazı üzerinde modern bir varlık tesis etmek isteyen bir millet için bu kaide daha ziyade önemalır. Es ki enkazın temizlenmesi yolunda Tür kiye devletinin ileriye gidiş hızını artır ma uğratmamak için arzettiğim şeref emniyeti esasına herkesin sadık kalma sı birinci vazifedir.

Bu sözleri niçin söylüyorum, arka daşlar ben bu meselede, o zamanki hü kümet içinde mevzuu bahis olan işte mesul tek adamım. Yusuf Kemal arka daşım, bilmiyorum bugün huzurlarıyla mı şeref oluyormuyum. Bu meselenin

birinci müzakeresi cereyan ederken kendisi bir müşavir hüviyetiyle alâka dar bulunduğu halde titizlenmiştir. Meclisin bu kürsüsüne çıkıp namus me selesini mevzuu bahis etmeğe mecbur ol muştur. Bir müşavir alâkasıyla bir ar kaadaşın bu hassasiyeti yanında bu me selesenin mesulü bulunan benim de makul bir çizginin üstüne geçmemekle beraber hassasiyetimi göstermekliğim ve haki kati müdafaa borcumu yerine getirmek liğim lâzımdır.

Bugünkü izahat

Şimdi şurasını arz edeyim ki bugün kü maruzatım Ali Çetinkaya arkadaşım ın verdikleri izahat içerisinde yalnız benim şahsıma ve 929 mukavelesine ta alluk eden noktalara aid olacaktır. Bu izahatla 929 mukavelesi eserinin benim kanaatime ve sizlere de lâhik olacağına emin olduğum bir müşterek kanaatla, tam, doğru hakikatlere uygun, zamanın şeraitine uygun, devletin ihtiyaçlarına uygun olduğu anlaşılabacaktır. Ben bu kanaatimi zize şimdi delilleriyle arzede ceğim ve bana düşen vazifeyi bu su retle yapmış olacağım. Bu arada bir noktayı arz edeyim ki, tenkit etmek ka dar tenkit edilmek de yaptığı işlerde nefsine itimad eden, güddüğü yolun üstün, iyi, ileri olduğuna inanan adaml ar için bir zevki mahsustur. Ben bilhassa şahsan huzurunuzda övünmenin büyük adap noksanı telâkkisinde en çok musur olan arkadaşlarımızdan biri olduğum halde söyleyeceğim sözlerde böyle bir şemme olursa bunu bir hak kı müdafaa vaziyetinde olan bir ada mın sözlerinde tabii bulursunuz zan ne derim.

Ben tenkit etmeyi de severim. Haya tımda bana düşen vazifelerimin beni tenkitle vazifedar kıldığı sahnelerini zevkle arıyan bir adamım. Tenkit edil meyi de sureti mahsusada severim. Uzun zamandanberi arkadaşlık ettiğim sizler benim bu vasfımın elbette farkına var mışsınızdır. Ben büyük meclisinize bir eser olarak ne getirmişsem, onun en iyi çıkmasının hepimizin fikir, mütalea ve yardım ıstirakiyle olacağı hakkında bes lediğim sabit kanaatla arkadaşlarımdan bu işle alâkadar olacağını tahmin ettik lerimin tenkidini ve emeklerini istemiş imdir. Bunu benim bugün muhaşabam olan arkadaşlarım kendi müşahedeleriyle teyid ederler. Binaenaleyh arkadaş ımın beni tenkit etmesinden teessür duymuş değilim. Mevzuu bahsolan me selelerin yekününde, hakbinlikten ve 929 mukavelenemesinin hakiki mahiyetini kavramaktan uzak olan bir zihniyetten mütezziyim. Yoksa hepiniz, Ali Çetin Kaya da böyleler ve hepimiz de böyle yiz. Yaptığımız işlerin muhasebesini ö lünceye kadar vermeğe Atatürk rejimi nin yüksek, şeref ve namus borcu ola rak söz vermiş insanlarıyız. (Bravo ses leri, alkışlar).

Yani şunu demek istiyorum ki şu ve ya bu gibi hareketlerimizden herhangi birisinin incelenmesinden çıkacak mah zuru örtbas edecek bir yâran zihniyeti nin bu cumhuriyet rejiminde kökleş me sinin düşmanlarıyız. (Alkışlar).

929 mukavelesi

Şimdi arkadaşlar, 929 mukavelena mesinin dokunulan noktalarını sarıh ve hakiki simasiyle huzurunuzda açacağım. Yalnız ondan evvel bir vazifem var: be nimle mesuliyet arkadaşlığı yapan zat ların isimlerini de, sayın Çetin Kaya bu kürsüde mevzuu bahsetti. Benden iki yıl evvel bir mukavele lâihâsı yapıp me clise arz etmiş olan bugünkü Peşte elçi mi Behiç Erkin benden evvel Nafia Vekâleti postunu işgal ediyordu. Gerçi onun iki yıl evvel yaptığı mukaveleyi, iki yıl sonra ben biraz daha düzelterek, bi raz daha iyileştirerek meclise arz ettim. Benden iki veya beş yıl sonra herhangi bir arkadaş değişmiş olan şeraitin tesiri altında belki daha iyi neticeler istihsa etmiş olurdu. Bugün aramızda bulunm ya n ve fakat bir gün bu devletin mesul bir vekili olarak bu postu işgal etmiş olan bir arkadaşımızın günün şerait ve imkânlarına göre yapmış olduğu lâihâ bakımından muahaze edilmesini ben haklı bulmam. Kendi burada bulunmad ığı ve bu vazifeden çekilmiş bir arkadaş olduğum için bu noktayı böylece tavih etmeyi bir vazife bilirim. Bilhassa Tür kiyede demiryolculuk hayatının ilerle mesi, iyileşmesi ve modern bir vaziyete girmesinde çok emeği geçmiş olan Be

hiç Erkin'in emeğini bu münasebetle burada kaydetmek borcu altındayım.

Sonra benimle çalışmış olan Burha nettin isminde bir müsteşar da şöyle yapmış, böyle yapmış, deniliyor. Evet böyle bir müsteşarım vardı. 60 - 70 yaş arasında ihtiyar bir zattı. Nereden gel ip bu vazifeye girdiğini bilmiyorum. Fakat benim vazife aldığım zaman bu zat müsteşar sıfatıyla elinden geldiği kadar çalışıyordu ve bu mukavele çık tığı zaman, da, zannedirim, kendisi müsteşar bulunuyordu. İhtiyarlığından dolayı vazifeden çekildi, yerine başka bir arkadaş geldi. Binaenaleyh benimle beraber mesuliyeti bana aid olarak çalış an, bana yardım eden, bugün ölmüş bu lunan eski emekli bir türk memuru ar kaadaşımın da hizmetlerini burada kay dedirim. Mühendis Muhtar ve Nazif. Bunlar da bana yardım ettiler. Aynı za manda şimdi arzettiğim bütün bu sima larla beraber, Yusuf Kemal Tengirşeng in müessir yardımını gördüm. Bugünkü maruzatım arasında Raşa bahsinde sıra sı geldiği zaman ayrıca bundan bahse de ceğim.

Mukavele niçin yapıldı?

Şimdi arkadaşlar, biz bu mukaveleyi niçin yaptık Devlet Lozan ahitnamesi nin hususi bir kısmı mucibince burada, Türkiye'deki imtiyazlı şirketlerle harb sonunun doğurduğu yeni ekonomik va ziyetin icabatına uygun bir surette re adaptation yapmak ödevi altında idi.

1923 de Lozan sulhu ve onun bağ lıları imza olundu. Sayın Behiç Erkin arkadaşımız Lozandan dört yıl sonra mukavelesini getirmişti. Ben de sulh tan 6 yıl geçmiş olduğu halde çıkardım. Dediyim gibi burada re adaptation yapmak borcu altında idi. Gecikemez dik. Kullandıkları tahrik kelimesinden bunu bizzat deşip getirmem gibi bir ha fızı koku çıkardığım tadilleri arasındaki bu vaziyeti tenvir etmek için bu noktayı böyle kısaca kaydetmek isterim.

Mukavele nedir? 929 mukavelesinin ne olduğunu arzetmeden evvel - hadna şı nashık saymamanızı rica ederim - alelit lak mukavelelerin ne demek olduğunu kısaca arz edeyim: çünkü arkadaşlar ba zı bedahetler vardır ki onları herkes bilmekle beraber, bir hakkın müdafaa sı: zaruretiyle bunların tekrarlanması in san için bir vazife oluyor. Alelitlak mu kavelelerin, muahedelerin - yalnız bazı harblar sonunda galib devletlerin sü nğüsü altında imza edilenden müstes na olmak üzere - bütün anlaşmaların, and laşmaların müşterek bir psikolojisi var dır ve her anlaşma ve andlaşma da ta rafeyn vardır. Ve bu tarafeynin karşılık lı menfaatleri mevzuu bahistir. İki ta raftan yalnız birinin rısbab ve hesabına uygun bir mukavele akdi mevzuu bahso lamaz. Binaenaleyh ye.yüzünde her kim bir mukavele yaptım da yalnız kendime fayda temin ettim, bunda karşı taraf ın faydası yoktur derse mantıklı inansla buna kapılmağa imkân yoktur. İki tara fın da müşterek menfaati temin edilme dikçe mukavele denilen hâdise huk ukiye vaki olamaz.

Her mukavele gibi 929 mukavelesin de de bittabi devletin menfaati kadar şirketin de faydaları vardır. Netekim Ali Çetinkaya'nın şimdi huzurunuzda ikinci müzakeresi mevzuu bahsolan hat tın satın alınması için yapmış olduğu mukavelede de elbette her iki taraf ın faydaları mevzuu bahistir. Encümen mazbata muharriri Raif (Karadeniz) arkadaşımızın bu psikolojiye temas ede rek gegen müzakere münasebetiyle ön söz olarak söylediği birkaç cümle bu ha kikatı açık bir surette ortaya koyar. Di yor ki: "— Bu mukavele bir kül olarak gözden geçirildi. Nihayet öte tarafın da aldığı, beri tarafın da aldığı ve verdiği var. Ama topyekün bu devletin eline geçmesi lâzım gelen bir müessese satın alınmıştır. Biz de bunu tasvib ettik."

Gayet tabiidir ve yerindedir. Yapılan mukavelenin kayıtları üzerinde hakika ti görme duygunuzu uyandırmak için burasını söylüyorum. Benim yaptığım mukavele de elbette benim sayacağım faydaların yanında tabii onların da fay daları olacaktır. Bu gayet tabiidir.

Her mukavelenin psikolojik ikinci bir esası ve ruhi bir şartı daha vardır. Bilhassa bu şart içinde bulunduğumuz devirde en müessir olan şarttır. Her mu kavele içinde yaşananların günün ekonomik politik, ve hatıra gelen gelmiyen daha

bir çok şartların tesiri altında yapılır. Günler geçer bu şartların bir parçası de ğişir. Öteki parçasını büsbütün başka bir sima alır. Aradan sekiz yıl geçtikten sonra her hangi bir mukavele, bugünün şartlarına, hesap ve görüşüne göre tah lîl ve tetkik edilince insan hakikaten farkında olmadan insafsızlığa düşebi lir. Bunları arzetmek üzere bulundu ğum mukavelenin karakterleri üzerinde sizlerde hasıl olan fena tesiri peşinen iyiye tahvil etmek ve tesir yapmak için söylemiyorum. Maruzatım vaki olduğu vakit takdir buyuracağımız. Şerait de ğişmesinin yapılmış işler üzerindeki te siri bakımından bir kaç misal vereyim. Biz bu 29 mukavelesini yaptığımız va kit ona ekli olarak yüce huzurunuzda bir de şirketin mektubunu sunmuştuk. Bu mektubla biz şirketten Edirne demiryo lunun Yunanistan hududu içinden geç mekten kurtaracak ve kendi aramızdan geçecek ayrı bir hat yapması vadini al mıştık. Bununla beraber tabiidir ki bu hattın inşası bilahare aramızda yapıla cak, teknik ve malî anlaşmaya muallâk bulunuyordu. Bunun için düşünmüş tük? Bugünkü siyasi vaziyete göre ha tırmızdan böyle bir şey geçebilir mi? Çünkü o zaman hattın Yunanistan içe risinden geçen kısmında vatandaşların her bakımdan şikâyetleri devam ediy ordu. Bugün siyasi vaziyet o kadar de ğiş miştir ki o hududun içerisinde türk me busları biletsiz ve parasız seyahat edi yorlar. Dünya nasıl değişiyor...

Biz bu mukaveleyi yaptığımız sıralar da Adanada bütün şeraiti hukukiyesi ta mam olarak demiryolu hattını satın al mıştık. Mal bizimdi. Bizim olan malı iş gal etmek için devlet büyük enerji sarfına mecbur oldu. Nihayet bir harb ilânı mevzuubahis olacak kadar mesele büyüdü. Bundan sonra, yıllar geçtik ten sonra Cumhuriyet hükümetinin kuv vet ve enerjisi, dünyaya hürmetle ta nınmış olan yüce mevcudiyeti karşısın da devletin malı olan bir yerin yine dev let tarafından elde edilmesi artık siya sı bir mesele teşkil eder mi?

Bugün kömür havzasını satın alıyo ruz. O zaman böyle bir meseleyi hatı ra getirmek bile müşkil oluyordu. Mu azzam bir mesele olan düyunu umumiye meselesi de bu bakımdan istifadeli bir mevzudur. Bu da bir çok safahat geç ir di. Bütün bu değişimleri aynı hükümet yaptı. Hep zaman ve şeraitin de ğişmesi tesiri ile belki bunun gi bi 927 ve 929 re adaptation lâyi haları arasında da farklar var. Düyunu umumiye için hükümet başka bir mu kavele yaptı. Günün icablarına baka rak eski yaptığını kendi beğenmedi. Kendi şartlarını bir daha değiştirdi. Ni hayet en son olarak taksitlerin yarısı nı da memleket mahsulü ile ödemeği ka bul ettirdi. Aynı hükümet aynı mesele için yarı belki her hangi bir başka ka rar almayacak mıdır? Bu misal de şera itin son yıllar içerisinde ne kadar çok ve süratle değiştiğini gösterir. Her mu kavelenin diğer müşterek bir vasfı da bütün mukavelenin baştan aşağı mad de lerinin birden nazarı dikkate alınması lüzumudur. Çünkü bir mukavele bütün hükümleriyle baştan aşağı bir kül teş kil eder. İnsan bir mukavelenin her han gi bir maddesini ayrı âlarak bir hü küm yürütmek mevkiinde kalırsa da ima yanılmağa mahkûm olur.

Bunun gibi bir mukavelenin mad desini okuyup, bakınız neler almışız, diye övünmek, yahud neler vermişiz diye teessür duymak, doğru değildir. Her mad de diğer maddelerle beraber bir kıymet ifade eder.

Anlaşmaların bu psikolojik kara keri üzerinde muayyen bir hakkı anlat mağa mecbur olduğum için sizi biraz yorduktan sonra 929 mukavelesi üzerin de Çetinkaya'nın söylemiş olduğu ta riz noktalarını aydınlatmağa geçece ğim:

İntizar hesabı

Önce intizar hesabı... Bu intizar hesabı nedir? Arkadaşım benden evvel ki izahatında lütfetmiş, anlatmış şim di ben de doğrusunu anlatacağım.

İntizar hesabı: Türkiye, sahibi bu lunduğu şark demiryollarını işletici bir şirket olan müesseseye harb sonu olarak aynı işletmeye devam etme ha linde bırakılıyor. Hattın boyu 356 ki lometredir. Kilometre tulü üzerine 12 bin altın franklık bir işletme masrafı kabul ediliyor. Bu para yekünü ile iş le tilecek olan hattın boyu 12 bin frankla

darbedilince müsavi şu kadar frank e decek. Kazanılan paradan bu yekün çık ıktıktan sonra elde kalacak olan miktar yüzde 25 ve 75 olarak hükümet ve şir ket arasında taksim olunacak. Bunu bu rada bırakarak başka tarafı anlatayım: Sonra fikirleri birbirine bağlayayım: Şirketin kilometre başına 12 bin frank lık alacağı para işletme masrafı karşı lıdır. Bir de malzemenin mütemadi surette yenilenmesi, Alpullu - Kırklar eli hattının tesis masraflarının senelik mü rettebatı ondan sonra da nizamnamede yazılı olan sermayenin faizi ve frejene ro bu dört kalemin balığı olan yekünü da ayrıca şirkete ödemek lâzımdır. Be nim zamanımdaki bürolarımız tarafın dan şirket müessesilleriyle başbaşa uğ raşarak tıpkı Ali Çetinkaya arkada şımın anlattıkları gibi onlar isterler biz vermeyiz, biz isteriz onlar vermez bu suretle yapılan mücadelelerden son ra nihayet ortaya bir takım rakamlar çıkıyor. Ve bu rakamlar cemediliyor. Bu dört kalemin yekünü 1.227.152 frankla ediyor. Bu rakamın bu kadar kesirli ol ması, 150 nin yanında 2 frangı bile ih tiva edecek derecede kesirli oluşu gös teriyor. ki, bu yekünü bulmak için iki taraf kafa kafaya vuruşarak çalışmış lardır. Şurada bir noktayı dahi arzede yim ki, bendeniz bütün bu maruzatımı bakanlıkta mevcut dosyalarda hiç bir tetkikat yaparak arzetmiyorum. Ankara ya geldikten sonra mecliste bulduğum vesikaların ve mukavelelerin tetkikiyle arz ediyorum. Binaenaleyh, bu rakamlar ın küsuratı hakkında malûmat verecek vaziyette değilim. Zaten buna lüzum da yoktur.

Arzettiğim yekünü bulunca şirket diyor ki, kilometre başına hesap edilen işletme masraflarından başka olarak bana bıraktığınız yüzde 75 le diğer dört mas raf için benim hakkım olduğunu teslim ettiğiniz bir milyon şu kadar frank te min edilmeye ne olacak? edilmiyor mu diyoruz. cevap veriyorlar. Şirketin bu günkü işlemesine göre bu temin edilir, fakat önümüzde uzun bir zaman var .929 dan 1958 e kadar 29 senelik bir müd det, bu müddet içinde dünya o kadar de ğiş ir ki bu yüzde bu yekünü ödeyemi yebilir.

Bu vaziyette ne yapacaksınız? Nego siyasyon yapıyoruz, biz söylüyoruz, bi zim yüzde 25 imiz var açığımsız olursa ondan öderiz. Ama ondan evvel bir şey vardır. Tarifelere de zam edebiliriz. Bu hususta Ali Çetinkaya zaptın bu nokta sını aynen aklımda tutuyorum. Demiş tir ki: "şirket, mukavelenin içindeki şartlar mucibince istedikleri tarifelere zam yapacak. Hayır şirket nasıl istedi ği gibi tarifeye zam yapar? Türkiye ço bansız sürü müdür? Bundan bu kadar sene evvel Baron Hırş maskaralıkları nın vücuda getirdiği tesirlere benzer meseleler, işleri bugün tasavvur etme ğe imkân yoktur. Arkadaşlar, şirket Çe tinkayanın dediği gibi 929 mukavelesi ne dayanarak hiç bir zaman karşılık bul mak için kendi kendine tarifeye zam ya mak hakkına malik değildir. Kazancı nın kilometre karşılığı yekününden art anla bir milyon küsur frank dolmazsa şirket ancak devletin muvafakatiyle tarifelere zam yapacak ve bunu doldura caktır. Mukavele budur. Devletin mu vafakatiyle diyoruz. Şüphesiz devlet namına vekil ya ben ya Çetinkaya veya her hangi bir şahıs olacaktır. Hesab ya pıyorsunuz. Hakikaten görüldüğü ki, doldurmuyor. Buna elbette karşılık iste ter. Bunu geç... Böyle konuşma olur mu devletnin tarifeye zam muvafakti tabii olarak hattın ve halkın tahammülü gö ze alınarak ya vaki olur ya olmaz. Olabi lir ki günün şeraiti tarifelere zamma imkân vermezse o vakit devlet diyor ki, benim yüzde 25 im var, yeterse peki, yetmezse ben garanti ediyorum. Devlet açığınıza temin edecek. Bu açıklar ol ursa toplanıp intizar hesabına alınca cak.

Şimdi burada psikolojik bir noktaya geliyorum. Çetinkaya arkadaşım mu ka velenin bu noktasını bu kürsüden izah ederken diyorlar ki, işte bu 1929 mu ka velenin mucibince ilk seneler işletme ne vesesi nasılsa iyi gitmiş, ondan sonra bo zulmuş. Yani hattın geliri eksilmiş. Za man geçtikçe yaptığımız mukavele mu cibince, arzettiğimiz bir milyon küsur ra kam normal yoldan temin edilemez ol muş. Bu farkı intizar hesabına koyuyor

(Sonu 5. inci sayfada)

(Sonu 6. inci sayfada)

(Başı 5 incide)

Bir temdid meselesi vardır, uzatmayacağım, bana aiddir. Fakat zabıta bizden evvelki idareye taalluk eden noktalar var. Temdid işi 1909 da iradei seniyeye arz edilmiş, teyid edilmiş ilâ. Bunun haricinde kısaca arzedeceğim bir nokta mevcuttur. Zabıtın 72 inci sayfasında, anlatıyorlar: "Baron Hirs böyle olmuş, şirket şöyle olmuş ve sair fenalıklar... Son vaziyete kadar geliyorlar. Çetinkayanın ifadesiyle - ta 1872 de başlayan işletme imtiyazı gittikçe şirketin lehine, hükümetin aleyhine dönüyor - bunu nasıl söylerler?..

Nasıl arzedeğim: Temizlik evet memlekette her bakımdan temizlik yapılmaktadır. Bu, cumhuriyet devrinin başlangıcındanberi arasız devam ediyor. Bu temizlik yalnız imtiyazlar da değil, kömüre devlet elinin konmasında değil, siyasi, ekonomik, sosyal her işte velhasıl eskiden mevzu olduğumuz bozuk ve zararlı bütün işleri temizlemekte devam ediyoruz. Ve devam edeceğiz. Bu rejimin işidir. Bu rejimde çalışan herkesin nisabınca hissesi de olabilir. Fakat eski fena devirlere bulunduğumuz devri de katarak bunun temizlenmesi şerefini kendi şahsımıza i-zafe etmemiz doğru değildir. Bu temizlik devam eder eder de nihayet 40 sene sonra insafı eksik bir adam çıkar o her şeyi eksik görürse bunda hakikat yoktur. Eskidenberi devam edelmekte olan pislikleri yıkmak için arızasız, fasilasız, mütemedi çalışma var. Buna rağmen henüz bazı şeyler görülürse bu henüz yıkmak imkânının görülmemesinden ve yıkmak için seratin dolmamasındandır. O zamanlardaki fenalık halâ devam ediyor demek doğru olmaz.

Şimdi benim mukaveleye aid sözleşim bitti. Bir şey daha ilâve edeyim. Geçen yıl burada şark demiryollarının bütçesi konuşulduken arkadaşımız Fatma Memik bakandan bir sual sordular. Bakan biraz izahat lütfettiler. Ben de burada dinledim. Fakat bu izahat bitmeden, o zaman Celâl Bayar arkadaşımızla beraber çalıştığımız ve yıl sonuna yetiştirmeye uğraştığımız iş kanunu üzerinde çalışmak üzere şuradaki bir odaya girdik. Ali Çetinkaya müzakere-den sonra yanıma geldi. Bana özür diler halde, o zamanki nezaketlerini halâ hatırlarım, kelimelerini aynen hatırlamıyorum. Bazı şeyler söylediler.

Demek istiyorlardı ki, söylediğim sizin zamanınıza aiddir. Belki size dokunacak bir nokta geçti, aldırma, hoş gör. Ben de ne olur canım, sen iş üzerinde uğraş, başar, temin et al. O zaman hepimizin bayramı olur. Bu arada bir kaç kelime söylemişsin ne olur? sen işi ne bak. dedim.

Dokunma orada kalsaydı mesele yoktu. Fakat devam ediyor, devam edince hatırıma eski noktaları ekliyorum. O zaman söyledikleri basitti. Yine intizar hesablarından bahsediyorlardı. 929 mukavelesinin bir maddesi için - her nasılsa konulmuş - dediler. Yani ben nasılsa böyle zararlı bir şey koyuyordum. Bugün içinde bulunduğumuz konuşma mevzuunu teşkil eden arkadaşımın beyanatıyla bu eski beyanattımın sonra bana yaptığı itirazı birbirine ekleyince daha fazla müteassir oluyorum.

Arkadaşlar sözlerim bitiyor, bir iki kelime ile fikirlerimi bağlamak istiyorum. Bugün biraz sizlerle mahzun olarak konuştum. Ben eskidenberi bu kürsüye bütün politika hayatımda sevk ve neşe ile çıkmış bir adamım Burada rejim fikir ve telâkkilerimiz üzerinde fikirleri uygun olmıyanlarla acı tatlı münakaşalar mücadeleler yaptım. Bazı da arkadaşlar arasında muayyen bir fikir bir kanun münasebetle konuşmalar yaptık. Bugün Ali Çetinkaya ile karşı vaziyette konuşmaya mecbur oluş benim için bir iç sızıyı yapmıştır. Bu devletin en büyük varlığı milli birlik beraberlik ve bütünlüktür. Bu devletin bu büyük temel üzerine dayandıkça ebediyen yetiştirilmez istikbal ufuklarına şan ve şerefle, şevket ve kudret ile ulaşacağına hiç şüphemiz yoktur. Fakat bu milli birlik ve beraberliğin ve bütünlüğün esası da, bu milletin siyasi özünü olan bizler arasındaki birliğe dayanır. Bu manzaranın bozulmuş değil bozulmuş benzer emarelerinin görülüşü bile bütün düşünceleri bu devletin varlığı için her gün sıcak dileklerle dolu olan derin duygulu yurddaşları futura sevkeder ve içinden yaralar (bravo sesleri) kara ruhlar bundan sevinir.

Şunu tebarüz ettirmek istiyorum ki, arkadaş Çetinkaya kendince haklı, fa-

kat bence baştan başa yanlış olan münakaşaları burada bana da tariz yaparak ifade etmişlerdir. Bugünkü maruzatımla haksız ve yanlış ifadelerle müstenid zapı okuyanların kafalarındaki bulutları dağıtmak ve hakikati aydınlatmak istedim. Yoksa bütün arkadaşlara karşı olduğum gibi Ali Çetinkaya hakkındaki sevgi ve saygım kendilerine de bir vesile ile söyledim gibi içimde sıcak yerini bu dakikada dahi muhafaza etmektedir. (Bravo sesleri, alkışlar)

Ali Çetinkayanın sözleri

Recep Peker (Kütahya) nın beyanatını müteakip kürsüye gelen Bayındırlık Bakanı Ali Çetinkaya şunları söyledi:

— Meclisin dahili nizamnamesine istinaden bir hak olarak Recep Peker arkadaşımız kendilerinin isimlerinin bahsedilmesini esas itiraz ederek söz aldılar. Dikkatle mütalealarımı dinledim. Anladım ki benim huzurunuzda bütün samimiyetle ve mütevazı bir tavır ve lisanla Şark şimen -diferleri işletme imtiyazını satın almaklığımızı izah etmem, maalesef bir suitefehhüm sebebiyet vermiştir. Noktai nazarımda hiçbir suretle Recep Peker'in şahsını ve zamanı memuriyetini kasdederek düşünülmüş, hatıra gelmiş hiçbir cihet yoktur, kendilerini tekrar temin edebilirim. (Bravo sesleri)

Recep Peker (Kütahya) — Teşekkür ederim.

Ali Çetinkaya (devamla) — Memleketin esaslı bir meselesi ve bir derdi vaziyetinde olan, 1872 senesindenberi bir belâ vaziyetinde işletilmekte bulunan bu Şark demiryolları imtiyazı meselesini kaldırmak benim için ve şüpheşiz heyeti muhtereme için bir zevki vicdandır. Bunu takdir ederek bütün vuzuhile anlattım. Ve herhalde zannediyorum ki arkadaşlar üzerinde böyle suitefehhüm meydan verecek derece -de benim sebebiyet verdiğim bir vaziyet yoktur. Bütün samimiyetle raşa meselesini tetkik ederken esas mukavelelerde raşa kaydına tesadüf edemedim. Ve ondan sonraki vaziyetlerde de rasgelmedim. Raşa kelimesi yalnız kelime olarak hiçbir şartı ihtiva etmemek üzere 929 mukavelesinin 13 üücü maddesinde zikredilmiştir. Onu da sarahaten okudum, mütalea dahi beyan etmedim. Ondan sonra yine dosyasında Recep Peker'in el yazısıyla raşa hakkında bir mütaleasını dahi okudum. Bundan bir yanlış mâna çıkmasını anlamıyorum. Yine kendilerile bu noktada beraber değilim. Orada raşa hakkı zikretmekle beraber yine raşa hakkı iktisap edilmiş değildir. Raşa'nın nazarı dikkate alınması için şart olması lâzımdır. Böyle birşey yoktur. Böyle bir ibare zikredilmiş ve kendi el yazılarıyla kaydedilen işaretlerle teyit ediyor ki raşa meselesi halledilmiş ve bir şekil almış vaziyette değildir. Bunu bu suretle izah ettikten sonra bütün mütaleaların herhangi bir müfredatı üzerinde fazla izahat vererek heyeti muhteremeyi rahatsız etmek istemiyorum. Geçen müzakerede lâzım olduğu kadar izahat verdiğimi zannederek fazla söz söylemek istemiyorum.

Yalnız işaret ettiğim bazı noktaları izah etmekte lüzum hissediyorum.

Daha ziyade intizar hesabı meselesinde durdular. Bu intizar hesabı meselesini ben yalnız şahsı olarak görmüş, düşünmüş ve hükmetmiş, onun üzerinde yürümüş değilim. İntizar hesabı meselesinin şirkete olan muhaberimizde sakat bir telâkkiye sebebiyet verdiğini Başvekâlet makamına bir takirle arzettiğim. Bu başvekâletten bir heyeti hukukîye teşkil edilerek tetkik edilmesini teklif etmişim. Heyeti hukukîye tetkik etmiştir, verdiği rapor buradadır. Arzu ederseniz okurum. Varlığımız netice intizar hesabı sakattır. Bilhassa intizar hesabından terakküm edecek, tevellüt edecek parayı hat ödemiyor, devletin ödemesini de oraya ilâve ediyor. Hükümetin borcu olarak ödenecektir demektedir. Bu çok mühimdir, bakmak mecburiyetindeyim.

«Hükümetin zimmetinde görülecek mebalige kumpanya lehine % 5 den faiz yürütülecek.»

Hükümetin niçin borcu olsun. Bu bir akitir. Bir tarafın beşte diğer tarafın beşte bir nisbetinde bir sermayesine müstenit bir akit vaziyetindedir.

Hattın kazanması esastır. Böyle olduğu halde hükümetin ödemesini anlamıyorum. Her nasılsa konuşmuş edim. Ben bunun nasıl konduğunu halâ bilmiyorum. Hükümetin niçin borcu

oluyor. Bunu herhangi bir hukukçu tetkik ettiği zaman nasıl kabul eder, aklım ermez.

Şimdi bir iki yere affınıza güvenerek dokunmak mecburiyetindeyim :

Bürhanettin Beyin şahsından bahsettim. Ben bugün mesulüm, Nafia Vekâleti makamında bulunuyorum. Bürhanettin Bey asgarî beş şirkette meclisi idare âzası idi ve Şark Demiryolları meclisi idare reisi idi. Vefat etmiştir. Fazla söylemeyeyim. İstanbul hükümetinde Abuk Paşanın müşşarı olduğu sırada şirketlerle akdettiği mukaveleler elimizdedir. Muka-velelerde Nazır namına imzasını da koymuştur. Bu adam buraya gelecek müsteşar olmuştur. Ve 928 de mi, 929 da mı istifa etmiştir, şirketlerin başına geçmiştir. Bihassa Şark Demiryollarının başına gelmiş onu idare etmiştir. Karşımıza daima o çıkmıştır. Ve son müzakere ve münakaşalara yetişemedi, Allah rahmet eylesin diyelim, vefat etmiştir.

Bürhanettin Beyin üzerinde durmamızın manevî sebebi budur. 27 senesinde hazırladığı komisyonun başında bulunan Bürhanettin Bey 5 milyon altın frank hesab ediyor. Recep Peker, zamanında tetkik ediyor encümenle ısrarla istiyor, yeniden tetkik ediliyor, 6.5 milyon altın franga çıkıyor. İşte Bürhanettin Beyin şahsını böylece uzaktan tanıtırım. Başkaca eskiden geçmiş bir şeyim yoktur.

Bir cihete daha işaret edeyim. Ben 34 senesi şubatın 20 sinde vekil oldum. Yerime arkadaşım Bay Fuat ve vekâlet ediyordu. Ondan teslim aldım. O zaman İzmir - Kasaba hattının aynı vaziyette olan mukavelesinde bir endişe vardı, Arkadaşlarım hatırlarlar. İzmir-Kasaba hattının hesabata müstenid yekünü 2 milyon küsur liradan çıkıttıktan sonra baki kalan paranın % 60 ı hükümete, % 40 ı da şirkete aid olacak denilmekte idi.

Hakikaten bir para temin edileceği ve daha fazlasının hükümete, bakiyesinin, daha azının şirkete aid olacağı gibi birşey var. Fakat maalesef birinci senede değil, ikinci senede açık veremeye başlamıştır. Ben vekâlete geldiğim zaman açık 500 bin küsur lira idi. Biz bunu ödemek mecburiyetinde idik. Bu, kilometre tazminatının başka bir şeklidir. Hükümetle müzakere ettik. Bu hattın satın alınması kararına vardık. İzmir - Kasaba hattı bu suretle satın alınmıştır. Bundan sonra daha 4-5 şirket satın alınmıştır.

Afyon - Antalya hattını yapmak teşebbüsünde bulunduğumuz vakit Ay-dın hattı şirketi derhal tazminat istemeğe teşebbüs etti. Hükümetiniz buna hakkı olmadığını bildirdi. Hakeme gitmek istedi. Buna da hakkı olmadığını gördük. Görüştük, neticede kendilerinde satmağa doğru bir istidat gördük. Müzakere açtık. Müzakere neticesinde Ay-dın hattını da bildiğiniz şekilde satın aldık. Fakat orada gördüm ki, harbi umumî zamanında olan bir hesaptan 27 mukavelesinde bahsediliyordu.

1894 de 10 sene zarfında kilometre tazminatı olarak muallak bir hesap vardı. Bu hesap da dahil olduğu halde sermayeye zamimetten bir milyon küsur İngiliz lirası kadar bir tazminat kabul ve imza edilmiş ve her sene mukavele-nin nihayetine kadar faizinin zammes-dilmesi esas da ilâve edilmişti. Bunun da memleket hesabına zarar olduğunu gördük, çalıştık, uğraştık ve nihayet muvaffak olup lâihayı huzurunuzda getirdik ve tasdik buyurdunuz.

Sonra telefon şirketi. Telefon şirketinin halini hepimiz biliyorsunuz. Telefon şirketi nihayet sadamıza istediği gibi tasarruf eden bir müessesesi idi. Bunun da hesabatını rüyet etmek üzere uğraştık ve hakikaten birçok mülevves vaziyetlerini bulduktan sonra muvaffak olduk ve huzurunuzda getirdik. Sonra rihtım şirketi. Biliyorsunuz ki bu şirketten de memleketimiz ne kadar muztarıbdı. Bunun üzerinde de benden evvel verilen bir kararla arkadaşım Saraçoğlu uğraşmakta idi. Memleketin yüksek menfaatini düşünerek tekrar harekete geldik. Ve binnetice rihtım şirketini kurtardık. Nihayet Şark Demiryolları. Trakya'nın ihtiyacı şu ve bu ne olursa olsun 1872 den beri bu memleket üzerinde en çok ziyat yapan bir müessesesidir. Bunu izah etmeğe işin ihtiyacı yoktur. Ben bütçe encümeninde bir yere kadar daha vazih, daha açık söylemiştim. Orada da az söylemiştim, Şimdi söylemeye mecburum. Şirkete, böyle mülevves ve kirli

Kömür sergisi

(Başı 1. inci sayfada)

yük terakki hamlelerinin bir sembolü sayıyorum. Kömür sergisinin Türkiye-nin istikbal ekonomisinde ve umumî hayatında mühim bir müessir olacağına sergideki eşyanın cidden büyük bir bilgi ve anlatış metoduyla teşhir edilmesi şahittir. Ben esasen bu memlekette gördüğüm büyük terakki hamlelerinin bu yeni örneği karşısında pek mütehas-sim. Tekrar ediyorum, bu sergi beni her türlü tahminim fevkinde mütehas-sis ve müteheyiç etmiştir. Başta Ekonomi Bakanlığı olmak üzere başarıları tebrik ederim ve bunun Türkiye'nin parlık istikbali için yeni bir şahid olarak kaydedilmesini büyük bir zevkle müşahade ediyorum."

Romanya Elçisi Bay Telenak'ın beyanatı:

"— Gördüklerimle her noktadan hakikaten teşhir edilmiş bir haldeyim. Diyeceğim ki her memleketten bu kadar kısa bir zamanda nasıl bu kadar fevkalâde bir işin başarıldığı gelinip, görülüp tetkik edilmelidir.

Bu serginin gerek artistik ve gerek sergicilik bakımından muvaffakiyeti başlı başına bir iftihar mevzuudur. Bütün memleketi tebrik ederim."

Bir gazetecinin ihtisasları

Dresner Zeitung muhabiri enternasyonal kömür sergisi hakkında ihtisasla-rını şöyle ifade etmektedir:

"— Bu sergi belli başlı Avrupa sergilerine laakal müsavidir. Dekorasyon ve sergicilik bakımından da birçoklarının çok üstünde ve muhakkak orijinaldir.

Türkiye'nin yarınki ekonomisini yaratacak olan İktisad Vekili bu iş için de yalnız memleketi değil hattâ Avrupa ölçüsünde kuvvetli elemanları türk milletinin içinden çıkarmaya muvaffak olmuştur.

İlk enternasyonal sergide kömür mevzuunun seçilmesi de çok manalıdır. Endüstrileşen genç Türkiye'nin meseleyle ne kadar iyi kavrıldığı bilhassa bu jestte okunur."

(A.A.)

Türk - İran dostluğu

(Başı 1. inci sayfada)

yüksek şeflerinin idareleri altında, millî ve beynelmîl bütün sahalarda ilerlemektedirler.

İran gazetesi yazıyor:

Daha türk delege heyetinin Tahrana geldiğini haber verdiğimiz gün, heyetin iki memleket menfaatlerinin iştiraki, iki memleketin işbirliği ve yüksek şeflerinin idaresinde bu kadar mesud bir surette mevcut olan hüsnüniyet sayesinde, vazifesinde muvaffak olacağına kani bulunuyorduk. Muvaffakiyet hasıl olmuştur. Gelecek sene hayrîkâr tesirleri görülecektir. Müzakereler, bütün dünyaya, birbirlerine sarsılmaz dostlukla bağlı bulunan ve terakki yolunda birlikte yürümek arzu eden iki memleket arasında hiç bir anlaşmazlık mevcut olmadığını göstermiştir.

bir şirketi cumuriyet sinesinde barın-dıramaz, çekilip gidin dedim. Benim bu sözüm bir heyet huzurunda söylenmiş bir sözdür. Üzerinde ısrar ettim. Şark Demiryolları, intizar hesaplarına, raşasına şuna ve buna rağmen, memleketin cumhuriyetin bir hakkı olarak ve cumhuriyet evlâdlarının bunu daha iyi kullanacakları esasını ileri sürerek bu neticeye geldi. Teferuat üzerinde söylemiyeyim. Şunu da yine ilâve edeyim ki elimizde daha üç dört şirket vardır. Arkadaşlarımızın teveccühü itimadı, li -derlerinin itimadı benim üzerinde ol-duğca ve bu şirketler de mukavelelerine riayet etmezlerse onları da almaya çalışacağım. Bunu bir vazife biliyorum. (Bravo sesleri alkışlar). Çünkü bun-lar milletin bünyesini tahrip etmekte -dir. Ezcümle Kadıköy su şirketi eldedir. Elektrik şirketi gene öyle. Tram-vay şirketi için biliyorsunuz birçok mücadelelerden sonra anlaştık. Bunları affınıza mağruren söylüyorum, bunları gördüğüm anladığım birer yaradır. Bun-ları behemehal tedavi edip cumhuriyetin bünyesini tertemiz bulundurmamak be-nim için bir vazifedir. Ve buna çalış-ıyorum. Arkadaşım Peker'le aramızda geçmiş hiçbir mesele yoktur. Her iki -mizde ötedenberi inkişafın en ağır vazifelerini üzerine almış ve beraber çalışmış arkadaşlarıdır. Tekrar ediyorum. Kendilerine mahsus hiçbir kasıtlı hiçbir söz söylemiş değilim. (Bravo ses -leri ve alkışlar)

Yugoslavya mektubu: 4

Bugünkü Hükümet

(Başı 1. inci sayfada)

hükümet reisi için komşularını id-dialarından vazgeçirmekten, ve daimî sürtüşme ve sinir havasını gidererek, atbii hal durluğu tesis etmekten daha ciddi dış politika muvaffakiyeti olur mu?

Mösyö Stoyadinoviç, ekonomi ferahlığını elde ettikten, yeni birçok bayındırlık teşebbüslerini başardıktan, iki komşusu ile anlaş-dıktan sonradır ki hırvat lideri ile temas etti. Bu meselenin Yu -goslavya için hiçbir kargaşalığa meydan vermesine artık imkân kalmamıştı. Haricî karakteri kay-bolmuş, halkın iç ihtilâflara âlet olmakta menfaati kalmamıştı. Diktatorya sistemini, alıştırma sin-dire, demokrasi hürriyetlerine doğ ru inkişaf ettirmeyi gaye edinen Mösyö Stoyadinoviç'in bu mak-sadında muvaffak olması, hırvat -ların göstereceği sağduyu ve uy -sallığa bağlıdır. Avusturyalılar dermiş ki: — *Hırvatlar ne istediklerini bilmezler; fakat bunla -rın derhal yapılmasını isterler !* »

Sırp - hırvat meselesi ırkı ve dili ve millî müdafaa menfaatları tamamen bir olan kardeşlerin meselesidir. Onun tamamen ortadan kalkmasını herkesten fazla yeni hükümet ve onun başvekili istiyor. Fakat Yugoslavya milletinin büyük ekseriyetinin itimadına ve mem -leketinin hakiki menfaatlarına hi-yan etmeksizin, Mösyö Stoyadi-noviç, bugünkü şartların elverdiği neticelerden ileri gidemez. Tu-na'nın öbür tarafındaki halk yığı-nı vaziyeti anlamıştır ve liderle-rinin ayağının altından kaymakta-dır.

Bu meseleleri hazırlamakta ol -duğum kitabın Ulus'daki tefrika -sında daha etraflı izah edeceğim için üstünde daha fazla durmak istemiyorum. Fakat iyi bir liderin müsbet hüküm ve tedbirlerden kuvvet alan idaresi altında bir memleketin en güç işlerinin bile nasıl tasfiye edilebileceğine Yu -goslavya tarihinin en müşkül za -manlarından birinde iktidara ge-len Stoyadinoviç hükümetinin pek güzel bir misal teşkil ettiğini hatırlatmamak ta elden gelmiyor.

Fali Rıfkı ATAY

Çocuk haftasının beşinci günü

Dün çocuk haftasının beşinci günü idi. Şehrimiz ilk mekteplerine parasız sinema gösterilmesine devam edildi. Esirgeme Kurumu Genel Merkezi bahçesi sabahlara kadar çocukların eğlencesine ayrıldı. Saat 14 de Halkevinde küçüklük ve ailelerine temsiller verildi. Küçüklükler verdiği bu temsiller çok alkışlandı. Bugün Esirgeme kurumunda gülbüz türk çocuğu müsabakası yapılacak ve saat 16 da Halkevinde ikinci çocuk balosu verilecektir.

Çiçek Balosu

8 Mayıs 1937 cumartesi akşamı Mevsimin en güzel ve eğlenceli bir gecesini yaşamak için 8 mayıs 1937 cumartesi günü akşamı Halkevinde Türk Maarif Cemiyeti tarafından verilecek çiçek balosuna hazırlanınız.

Acele Satılık Yemek Odası

Yeni ve zarif bir yemek masası, bir büfe, bir dresuar, ve mükemmel bir divan acele satılıktır. Talip olan-ların Havuzbaşı Kızılay karşısında Ragıp apartmanı kapıcısına müracaat-ları.

1-1821

PHILCO radyolarını bizden aravin Halil Naci

Anafartalar Caddesi
No: 111 Telefon. 1230

KREM BALSAMIN

Kumral, Sarımsın, Esmer her tene tevafuk eden yegâne sıhhi kremlerdir. Cildi besler, Çil, Leke ve sivilceleri kâmilan izale eder. Yarım asırdanberi kibar mahfellerin takdir ile kullandıkları sıhhi güzellik kremleridir.

KREM BALSAMIN 4 ŞEKİLDE TAKDİM EDİLİR

- 1 — Krem Balsamin yağlı gece için penbe renkli
- 2 — Krem balsamin yağsız gündüz için beyaz renkli
- 3 — Krem Balsamin acı badem gündüz için beyaz renkli
- 4 — Krem Balsamin acı badem gece için penbe renkli.

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ.

Beyoğlu - İstanbul

Türkiye Ziraat Bankasından:

75 lira ücretli Ziraat Bankası Buğday şubesi daktiloluğu için 3-5-1937 pazartesi günü Umum Müdürlük binasında bir müsabaka imtihanı yapılacaktır.

Taliplerin askerlikle ilişkisi olmaması, yaşlarının otuzu aşkın bulunmaması ve 1-5-1937 tarihine kadar buğday şubesi müdürlüğüne müracaat etmiş bulunmaları şarttır.

Müşavi şerait dahilinde ecnebi lisan bilenler tercih edilecektir. 1-1794

Bolu Nafia Müdürlüğünden :

Bolu Nafiası için 35 adet mahrutî amele çadırı ile ayrıca 3 adet de çift satırlı fen memuru çadırı satın alınacaktır . Bu çadırların bezleri Bakırköy bez fabrikası mamulâtından olacaktır.

Muhammen bedeli 2020 liradır. 3/Mayıs/1937 Pazartesi günü saat 15 de Bolu Daimi Encümeninde ihalesi yapılmak üzere 20 gün müddetle açık eksiltmeye konulmuştur. Teminatı muvakkatesi 151 lira 50 kuruştur. Şartnamesini görmek isteyenler Bolu, Ankara, İstanbul Nafia Müdürlüklerine müracaat eylemeleri ve ihale günü encümende hazır bulunmaları lüzumu ilân olunur. (2176) 1-1733

Ankara ticaret ve sanayi odası riyasetinden:

Kızılbey caddesi üzerinde 850 inci adada 6 parselde Ticaret odasına ait "378" metre murabba arsadaki toprak çıkarılıp belediyenin gösterdiği yere götürülecektir. Talip olan müteahhidlerin 28 Nisan 1937 çarşamba günü saat 12 ye kadar odaya müracaatları. 1-1795

YENİ AÇILAN Sakarya Eczahanesi

Ulus meydanı: Halk sineması sırasında. Reçeteleriniz dikkat ve ihtimamla ihzar olunur. Fiatlar mutedildir. Rontken filimleri İstanbul fiatıdır.

Erzurum Valiliğinden:

1 — 3 - mayıs - 937 pazartesi günü saat on beşte Erzurum vilâyeti daimi encümen odasında elli yedi bin iki yüz otuz lira seksen dokuz kuruş keşif bedelli cilt ve zühreviye hastanesi inşaatının kapalı zarf usulüyle ihalesi yapılacaktır.

2 — Bu işe aid keşif evrakıyla diğer tefferuatı Ankara, İstanbul Erzurum Nafia Müdürlüklerinde görülebilir.

3 — Muvakkat teminat miktarı dört bin yüz on iki liradır.

4 — İstekliler Nafia Vekâletinden aldıkları ehliyet veiskası ile 937 senesine mahsus ticaret vesikasını ihtiva etmek şartıyla iki bin dört yüz doksan sayılı arttırma ve eksiltme kanununun otuz sekizinci maddesindeki sarahat dairesinde tanzim edecekleri teklif mektuplarını üç mayıs 937 pazartesi saat on dörde kadar vilâyet daimi encümen riyasetine vermeleri şarttır.

Postadaki gecikmesi kabul edilemez. (2044) 1-1594

Kütahya Vilâyetinden:

Kapalı zarf usulüyle eksiltme ilânı

1 — Eksiltmeye konulan iş: Kütahya memleket hastanesi kalorifer tesisatıdır. Keşif bedeli: 15402 lira 20 kuruştur.

2 — Eksiltme 30. 4. 937 tarihinde cuma günü saat (15) de Kütahya vilâyeti hükümet konağında Daimi Encümen huzurunda kapalı zarf usulüyle yapılacaktır.

3 — Eksiltme şartnamesi, hulasai keşif, Nafia Vekâletinin kalorifer talimatnamesi ve buna müteferri evrak bilabedel Kütahya Nafia müdürlüğünde ve encümeni kaleminde görülebilir.

4 — Eksiltmeye girebilmek için taliplerin 1155 lira 50 kuruşluk muvakkat teminat vermesi ve Nafia Vekâletinden alınmış müteahhitlik vesikasını haiz olması ve 10000 lira değerinde bir kalorifer tesisatını iyi bir şekilde yapmış olduğuna dair vesika ibraz etmesi lâzımdır.

İsteklilerin teklif mektuplarını 2 inci maddede yazılı ihale saatinden bir saat evveline kadar yani tam saat (14) de daimi encümen reisliğine makbuz mukabilinde vermesi şarttır. Bu saatten sonra mektup ve postada olacak gecikmeler kabul edilmez. (910) 1-1566

Balıkesir Nafia Direktörlüğünden :

15/4/1937 tarihinde kapalı zarf usulüyle ihale edilmek üzere eksiltmeye konulan Balıkesir vilâyet merkezinde 15969 lira 25 kuruş bedelli keşifli Maliye binası inşaatına istekli çıkmadığından 29/4/1937 tarihine rastlayan Perşembe günü saat 15 de evvelce mükerren ilân edilen şerait dahilinde pazarlık suretile yaptırılacağından taliplerin yukarıda yazılı gün ve saatte Balıkesirde vilâyet konağında müteşekkil komisyona müracaatları ilân olunur. (2233) 1-1746

Bolu Nafia Müdürlüğünden :

Bolu Nafia Atölyesine muktezi bir torna tezgâh, oksijen kaynak ve dökmece takımları ve tefferuatı 1482 lira 20 kuruş muhammen bedeli ile 3. mayıs. 937 tarihinin pazartesi günü saat 15 de Bolu Encümeni daimisinde ihale edilmek üzere 20 gün müddetle açık eksiltmeye konulmuştur. Bedel haddi lâyrık görüldüğü takdirde ihalesi yapılacaktır. Teminatı muvakkatesi 111 lira 16 kuruştur. Şartnamesini görmek isteyenler Bolu, Ankara, İstanbul Nafia Müdürlüklerine müracaat eylemeleri lüzumu ilân olunur. (2177) 1-1734

Diyarbakir İnhisarlar Başmüdürlüğünden:

Muhtelif İnhisarlar mamulâtile levazımâtının Diyarbakir İstasyonundan ve ambarlarımızdan Bitlis, Siirt, Urfa, Mardin Diyarbakir ve mülhakatına sevki ve oradan celbi 1 Haziran 937 tarihinden itibaren bir sene müddetle nakliyat kapalı zarf usulüyle eksiltmeye konulmuştur. Tahmin edilen nakliye bedeli yirmibeş bin liradır. Zarflar 20.Mayıs 937 perşembe günü saat 16 ya kadar Diyarbakir İnhisarlar İdaresinde kabul edilecektir. Şartnamesi Diyarbakir, Gaziantep, Urfa, Mardin, Bitlis ve Siirt İdarelerinde. Muvakkat teminatı 1875 liradır. (1054) 1-1820

Cemal Bürün

Ankara Palas Oteli salonlarında

29 ve 30 Nisan günleri saat ondan itibaren ilkbahar ve yaz E L B I S E ve Ş A P K A modellerini teşhir edeceğini sayın müşterilerine arzeder. 1-1771

Ankara Osmanlı Bankasından:

"% 5 faizli, 1918 tarihli istikraz tahvilleri hamillerine:

"1 Mayıs 1937 vadeli ve 39 numaralı kupon parasının 1 Mayıs 1937 den başlayarak, Osmanlı Bankasının Galata ve Ankara idareleriyle, Vilâyet merkezlerindeki bütün şubeleri gişelerinden ödeneceği ilân olunur.,, 1-1814

Türkiye İş Bankasından:

Bahar Bayramı dolayısıyla 1 Mayıs Cumartesi günü Bankamız gişelerinin kapalı bulunacağını müşterilerimize bildiririz. 1-1812

Cumhuriyet Merkez Bankasının

24 Nisan 1937 Vaziyeti

Aktif

Pasif

	LİRA	LİRA		LİRA	LİRA
Kasa:			Sermaye:		15.000.000,—
Altın safi kilogram 21.043,497	29.599.361,58		İhtiyat akçesi :		1.551.182,53
Banknot	11.997.445,—	42.541.575,17	Tedavüldeki banknotlar:		
Ufaklık	944.768,59		Deruhte edilen evrakı naktiye	158.748.563,—	
Dahildeki muhabirler:			Kanunun 6 ve 8 inci maddelerine tevfikân hazine tarafından vaki tediyat	12.853.940,—	
Türk lirası	619.781,87	619.781,87	Deruhte edilen evrakı naktiye bakiyesi	145.894.623,—	
Hariçteki muhabirler:			Karşılığı tamamen altın olarak ilâveten tedavüle vaziedilen	19.000.000,—	
Altın safi kilogram 5.054,474	7.109.522,04		Reeskont mukabili ilâveten ted. vazied.	12.000.000,—	176.894.623,—
Altına tahvili kabil serbest dövizler	11.240,60		Türk lirası mevduatı:		13.388.443,52
Diğer dövizler ve borçlu kliring bakiyeleri	46.711.478,05	53.832.240,69	Döviz teahhüdâtı:		
Hazine tahvilleri:			Altına tahvili kabil dövizler	1.531,81	
Deruhte edilen evrakı naktiye karşılığı	158.748.563,—		Diğer dövizler ve alacaklı kliring bakiyeleri	23.728.287,57	23.729.819,38
Kanunun 6 ve 8 inci maddelerine tevfikân hazine tarafından vaki tediyat	12.853.940,—	145.894.623,—	Muhtelif:		102.696.903,17
Senedat cüzdanı:					
Hazine bonoları	2.000.000,—				
Ticarî senedat	19.192.461,34	21.192.461,34			
Esham ve tahvilât cüzdanı:					
A { Deruhte edilen evrakı naktiyenin karşılığı esham ve tahvilât (itibarî kıymetle)	37.606.090,47	41.543.651,71			
B Serbest esham ve tahvilât	3.937.561,24				
Avanslar:					
Altın ve döviz üzerine	64.486,72				
Tahvilât üzerine	12.224.022,38	12.288.509,10			
Hissedarlar:					
Muhtelif:		10.848.128,72			
Yekûn		333.260.971,60	Yekûn		333.260.971,60

2 Mart 1933 tarihinden itibaren: İskonto haddi % 5 1/2 altın üzerine avans %4 1/2

Kirahk Ev

Kavaklıdere Sümer Bank evleri yanında yol üstünde su elektrik mevcut bağli ev kiralkırtır.

Taliplerin Dahiliye Vekâletine mutemedi Ahmed Hamdi Yağcıoğlu'na veya Kâğıtçı Halil Naci'ye müracaatları. 1-1722

İdrar yolları hastalıkları mütehassısı DOKTOR Mecit Sayan

Muayenehanesini Çocuk Sarayı caddesinde Niyazi Kasuk apartmanında 3 üncü daireye nakletmiştir. Hastalarını pazardan maada hergün saat on yediden yirmiyeye kadar kabul ve tedavi eder. Telefon: 1769

Kiralık Daire

Beş oda, iki salon, bir hol Yenışehir Düzenli sokağı Ziraat Bankası memurlar apartmanları arkası No. 10. içindekiler müracaat. Telefon: 2676.

İmtiyaz sahibi ve Başmuharriri Faliş Rifki ATAY Umumi neşriyatı idare eden Yazı İşleri Müdürü Nasuhi BAYDAR

Çankırı caddesi civarında Ulus Basımevinde basılmıştır.

Ankara Valiliğinden:

Mahallesi veya mevkii	Sokağı	Cinsi	Müştemilâtı	Kapı No.	Metrüke No.	Aylık icrar L. K.	Dipozito L. K.
Misakımilli	Kardüşmez	Ev	4 oda, 1 balkon, 1 helâ 1 mutfak, 1 koridor, 1 sandık odası, 1 hol, 2 odunluk ve kömürlük	6	128	30 00	30 85
Hacıdoğan	İbadullah	"		33	452	2 50	2 60
İstasyon	Depolar	Ahır		8	50	10 00	10 25
Zir nahiyesi	Köyünü	Bahçe	1838 M2	2	00	10 00	00 75
				37		50 00	3 75

"Yukarda evsafı yazılı gayri menkullerin" mayıs 938 gayesine kadar aylık icarının ihalesi 10-5-937 pazartesi günü saat 15 de yapılmak üzere açık arttırmaya konulmuştur. İsteklilerin hizarlarında gös- terilen dipozito makbuzıyla sözü geçen gün ve saatte Defterdarlık satış komisyonuna müracaatları. 1-1767 (1022)

Öksürenlere: KATRAN HAKKI EKREM

YENİ SİNEMALAR HALK

BUGÜN BU GECE PARİSLİ KIZ

BAŞ ROLDE :

Bütün dünyanın taparcasına sevdiği
-YILDIZ-
DANIELLE DARRIEUX

Nefis müziklerle süslü fevkalâde eğlenceli büyük komedi
İlave: İsmet İnönü'nün Belgrad seyahati intibaları ve ayrıca en

SON
Paramunt Dünya
Haberleri

BU GECE ZEHİRLİ SEVDA

Şimdiye kadar görülmemiş şayanı hayret bir mevzu
İlaveten: İsmet İnönü'nün Belgrad seyahati intibaları ile en yeni Dünya Haberleri

GÜNDÜZ Matinelerde son defa olarak ÖLMİYEN MELODİLER

Gerek musikisi gerekse mevzuunun kuvveti itibarıyla harikulâde bir film

Tenzilâtı
Halk Matinesi 12.15 de
Montekarlo Geceleri